

Telegraful Român

Organ național

Onor. Procuratura regească

(Of.)

Sibiu

Abonamentul:

Un an 150 Lei. — Șase luni 75 Lei. — Trei luni 40 Lei. — Pentru străinătate un an 250 Lei.
 Ziarul apare Marțea și Vinerea

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegraful Român”, Strada Mitropoliei Nr. 45. — Scrisori nefrancate se refuză —
 Articole nepublicate nu se înapoiază.

Prețul inserțiunilor: un șir petit 3 Lei pentru odată, dacă se publică de mai multe ori se dă **rabatul** cuvenit.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației ziarului „Telegraful Român”, Sibiu, Strada Mitropoliei Nr. 45.

Papism și Ortodoxism în Ardeal

sau

Porfiră și Cunună de spini

Lucrarea cu titlul de mai sus o publicasem, din adins, anonim, spre a da prilej combatanților să o ceară *obiectiv* și fără de insulte personale. În așteptările mele însă m'am înșelat, ceea ce constat acum, când citesc prin organe de publicitate catolice, ca «Unirea» dela Blaj și «Albina» dela București, la adresa lucrării și a persoanei mele, mai mult cuvinte înțepătoare decât contradovezi obiective, și chiar insulte personale.

Dacă ar fi la mijloc numai motive de sensibilitate personală din partea mea, aș putea răspunde: sau prin ignorarea atârui neputincios metod de combatere, sau prin chemarea insultatorului la bara justiției. Deocamdată însă mă mărginesc la a demasca metodelor acestor sui generis de a combate.

Am nestrămutata convingere, ce rezultă din studiile mele teologice și de pe urma modestei mele orientări în materie de istorie românească, cumcă *Papismul — care este, înaintea mea, cu totul altceva decât catolicismul de mai înainte de 1054* — dimpreună cu toate acțiunile sale printre români, și mai cu seamă pentru noi ceice trăiam în statul «catolic» al ungarilor, a fost și va continua a fi pentru români un *principiu subversiv* și un *factor distructiv*. Am mai departe convingerea că, dacă pe urma «unirii» unei părți din români cu Roma papală, au rezultat oarecari foloase culturale, acelea, în trecut, *nu au fost rezultatul sistemului unionist de legături dogmatice* cu străinii: maghiari și austrieci, căci de pildă *la rutenii ungari* tocmai «unirea» lor, a tuturor rutenilor ungari, a fost de o sută de ani și mai bine caldul strat al maghiarizării; ci foloasele culturale *românești*, puse în legătură cu «unirea», *au răsărit din inspirația sântoasă a sufletului românesc. Acest suflet românesc pe care nu l-au putut suprima* Propaganda fide dela Roma și alte școli de teologie «catolică» (dupăcum suprimaseră conștiința națională a rutenilor ungari), *s'a afirmat în lucrările celor trei luceferi (Clain, Șincai și Maior), deveniți mai apoi tot atâția martiri naționali prigoniți de către Blajul unionist de pe vremuri.* Ear cât pentru viitorul neamului românesc, am de asemenea convingerea — verificată de altfel prin gravele rătăcirii politice nouă ale oficialității bisericii unite și ale teologilor ei cre-

scuți în școli străine' — că biserica unită *nu a adus și nu va fi în stare să aducă nici foloasele echivalente cu stricăciunile* ce ni le-a pricinuit «unirea» din trecut, și că ea va însemna în viitor numai o piedecă în calea restabilirii unității noastre sufltești, atât de necesară pe acest pământ românesc strătăiat și subminat de atâtea și atâtea influințe ostile consolidării noastre *politice-naționale*.

Din asemenea convingeri am pornit la scrierea studiului meu «Papism și Ortodoxism», și nu din resentimente confesionaliste și nici cu gândul de a provoca război confesional, ci *de a jace cunoscut un sistem, zis religios*, al «unirii» cu Roma papală, *sistem care, sub aparențele sale religioase și prin mijloace materiale*, ni-a pricinuit și ne va putea pricinui și în viitor stricăciuni mari.

Aceste mijloace materiale, cari erau înzestrarea excesivă a bisericii unite din trecut de către străini, și *mai ales metodele de operație politică străină* printre români, trebuiau făcute cunoscute obștei românești în aceste vremi de reconstruire și de consolidare a țării nouă românești și a sufletului românesc.

În chipul acesta am ajuns la ideea de a înfățișa în lucrarea din chestiune averile catolice și metodele lor de operație printre noi.

Drept urmare a politicei distructive, pe care o săvârșia străinismul (Habsburgii și maghiarii) împotriva noastră prin sistemul bisericii unite și prin înzestrarea ei cu mari averi, — eată cari erau raporturile de înzestrare a confesiunilor din fosta Ungarie:

Din toate moșiile bisericest, 97.5% erau în mâna celor 59.6% de catolici latini și uniți, ear pentru cei 13.1% ortodocși (români, dimpreună cu bogata biserică a sârbilor) rămânea d'abia 1.1% din moșii. Cu alte cuvinte: *Catolicii latini aveau de fiecare șase suflete 1 jugăr de moșie; uniții români aveau 1 jugăr la 7 suflete, ear românii ortodocși tot la câte 1777 suflete un jugăr.* Era prea firesc lucru deci, ca în studiul meu să cer (pag. 91) ca *deodată cu nivelarea privilegiilor catolicilor noștri* (cari mai aveau în trecut și favorul de a fi patronați, adecă subvenționați și în bani, în afară de înzestrarea cu moșii) *să urmeze și o înzestrare a celorlalte confesiuni*. Mai ceream (la pag. 88—9) desființarea patronatului ungaresc din cărca statului român, deoarece «catolicii» noștri de limbă română, maghiară și germană au și acum pretenția să le întrețină statul nostru bisericile și pre-

oții lor, când ai noștri o duc în mizerie cu subvențiile de stat croite după tipicul legilor restrictive ungurești. Mai ceream apoi (pag. 91) creierea unui fond religios ortodox echivalent cu averile catolicilor (cari averi pe urma reformei agrare le revin *tot lor*, dar în valori și nu în natură). Ceream (pag. 89) să se intereseze statul de averile catolice comune cu ungarilor și să reclame împărțirea acelor averi, sau ca zestrea catolicilor noștri să revină în țară, să fie supusă la cuvenita contribuție pentru cultul lor, ear însași administrarea acelor averi să se facă sub controlul statului român. Mai ceream (pag. 90) îngrădiri de stat împotriva invaziunii de clerici catolici (orduri și congregații) și de averi catolice străine în țara noastră. *Ceream, ca subvențiile statului român să se deie tuturor confesiunilor cu o considerare și la averile de cari acele confesiuni dispun și chiar după raportul numeric al credincioșilor lor*, ca să înceteze astfel nedreptatea de azi, ca de pildă un preot catolic, înzestrat cu moșii și neavând familie, să mai primească subvenția statului român după legile ungurești favorizatoare neromânilor, în vreme ce clerul ortodox român fără moșii și averi și încărcat cu familie tânjește și azi, pe lângă subvențiile bagatele ce le are dela stat.

Am pus, prin urmare, în discuțiune o *problemă de dreptate morală și o problemă de dreptate socială și politică*, pe cari trebuie să le deslege însuși statul, în interesul dreptății ce i-o așteaptă cu drept cuvânt toți cetățenii lui, și i-o cere și interesu existenței sale proprii.

Lucrarea mea, care culminează în aceste concluziuni, și care se sprijinește pe detalii istorice și statistice-geografice scoase tocmai din publicații oficiale ale regimelor ungurești și ale înseși bisericii unite, înțeleg să stârneasă supărări la cei interesați, dupăcum a stârnit și un interes general la toți năpăstuiții de ieri, rămași și azi, în statul român, în aceeași situație de inferioritate materială.

I. P. Sf. mitropolit dela Blaj, în ședința dela 12 Martie a. c. a senatului, în ceea ce privește averile Blajului unit, a contestat cifrele mele scoase din o statistică oficială a guvernului unguresc. Contestarea nu poate micșora valoarea informativă a lucrării mele, nici dacă moșiile bisericii unite din arhiepiscopia Blajului ar fi reduse dela 4959 jug. cu 1573 jug. Tot le-au rămas blăjenilor și după acest calcul, 3486 jug., respective valoarea lor de bani de pe urma exproprierii, pe când arhiepiscopia Sibiului are d'abia 158 jug.,

și acestea cumpărate din banii proprii, nu dăruite de câtră stat.

Nedreptatea, și în acest caz, e evidentă în paguba bisericii ortodoxe române. Și, eu numai nedreptatea am voit s'o evidențiez. Mai ales că nimeni altul n'a tras la îndoială cifrele mele cu privire la celelalte moșii greco-cat. Și astfel, dacă din cele 145.849 jug. cât fac acele moșii se vor scădea cele 1573 jug. pe care Blajul nu le-ar avea, tot mai rămâne bisericii unite 144.276 jug. bisericii românești minoritare, față de cele 1012 jug. ale bisericii majoritare ortodoxe din întreaga mitropolie ort. a Ardealului.

Mulțumesc I. P. S. Sale părintelui mitropolit dela Blaj pentru corectivul ce mi l-a făcut și adaug că nu țin seamă pentru mine de diferența de moșii ce le-a cedat, în fața senatului. Sânt mult mai mulțumit să trăesc din sărăcia mea, decât din darurile altora, de orcare fel ar fi ele și orcine le ar îmbia. Din respectul ce-l am însă mai ales față de un arhieru, țin să subliniez cu plăcere o declarație a I. P. S. Sale făcută în senat, că «ca părinte sufletesc» — fără să i-o fi cerut — îmi iartă «tonul» și nu trage la îndoială buna mea credință ce m'a călăuzit în lucrarea mea.

Pagubă însă, că nu și ceilalți combatanți ai mei se inspiră din acest duh, al înțelegerii obiective, care transpiră din caracterizarea reprezentantului responsabil al bisericii unite. Căci iată, de pildă, cum mă combat iresponsabilii dela București!

«Albina», ci-că alta și nimic decât că noi ortodocșii când cerem suprimarea privilegiilor de avere ale catolicilor (deci și: uniților) și înzestrarea proporțională a bisericii noastre, lucrăm pentru distrugerea bisericii lor. Pornind din această greșală de gândire a identificării bisericii lor cu privilegiile materiale (fără de care aceea biserică, de altfel, nu s'ar fi putut înfiripa) combatanții dela «Albina» călăresc înainte pe această premisă ce și-au fixat-o pentru, în zvârcolirile neputincioase de a combate, să poată a se transpune din adins peste problemele de dreptate ce le-am concretizat. Pornește discuția dela coada și nu dela capul lucrului și adaugă a face apologia bunătăților culturale răsărite din averile bisericesti ale uniților, bunătăți pe care nu le-am contestat, ci chiar le-am afirmat.

Acesta e metoda omului — vorbesc despre «Albina»! — care, din chior ce este, strânge și mai tare din ochi, ca să nu vadă adevărul spus de noi și să i se poată năzări halucinații împotriva căroră să se scoale ca și combatant.

Intre altele îmi pune vină și aceea: de ce am scris nume ca: Vulkán Samuel și Bercsán István cu ortografia întrebuintată de un prelat papal și canonic pe atunci, iar acum arhieru greco-catolic la Lugoj.

Ceeace însă e și mai culpabil lucru dela «Albina» — vezi mai ales nr. 50 din 14 Martie a. c. — este, că îmi atribue că pentru «a-i îmbogăți» (?) «pe neuniți» aș fi propus în lucrarea mea «hrăpirea» sau «confiscarea averilor bisericesti catolice» și că «omul bisericii» (aluzie la pseudonimul meu!) «este gata să împartă prada, la care râvnește, chiar cu protestanții maghiari».

Să arate «Albina»: la care pagină din lucrarea mea se cuprinde, dacă nu textual, măcar ca idee, aceea ce-mi atribue! Nu va putea însă să o dovedească. Așa ceva

există numai în metoadele de insinuări și pervertitori dela «Albina», cari n'au alte mijloace de combatere.

Cu atari oameni, cari în acest chip combat și discută o chestie de interes obștesc al țării, cine mai poate sta de vorbă și, mai ales, cum?

Dacă acest metod de discuțiune și de combatere vrea să însemne cearta în discuțiile publice, atunci eu, cel apostrofat de «Albina», ca «vulgar pamfletar lipsit de omenie», renunț dela început la orice atestat moral de cinste publicistică din partea vespilor ce se ascund în coșul «Albinei» dela București.

Atari condeie nici nu pot ofenza, și din pricina înțepăturilor lor nu mă voiu lăsa terorizat, ci voiu da înainte cu studiile ce le urmăresc. Nu mă voiu scoborâ deci de fel, la polemii inutile, în arena de circ a gladiatorilor papali din strada Bărației.

De pe partea mea, să scrie «Albina» d'aci încolo, în limbajul ce o caracterizează după dictonul biblic: Din prisosița inimii grăește limba. Iar eu voiu trăi și lucra în convingerea exprimată și în lucrarea mea (la pag. 92—93), că statul român, dacă vrea să-și asigure trăinicia, are «misiunea de a crea echilibrul politic și religios între minoritățile sale etnice și religioase și de a înlătura prin măsuri de dreptate pentru toți, vechile privilegii de putere morală și economică, rămășițe ale robiei medievale, pe care numai în formele ei politice au suprimat-o sabia românească și tratatele de pace, și pe care are s'o înlătore acum definitiv constituția nouă a statului nostru» și — adaug — și legile speciale ce se vor întocmi după votarea de mai ieri a constituției țării.

Dr. Gh. Ciuhandu
protoiereu, ases. consist.

Preoțimea și îmbunătățirea salariilor. Cu grijă părintească pentru situația materială a preoțimii, I. P. S. Sa Părintele nostru Mitropolit Nicolae a intervenit din nou la guvern, pentru ca să fie considerați și preoții, după cuviință, la împărțirea sporului de leafă din suma prevăzută în bugetul țării. Dl ministru al finanțelor a răspuns telegrafice: «Toți ceice sânt în bugetul statului vor beneficia de regulile stabilite de comisia bugetară pentru repartizarea suplimentului din cele 500 milioane, prevăzute în buget».

Apelul

A. S. R. Principesei Elena Moștenitoarea tronului României

Mă adresez întâia oară poporului nostru, cu dragoste de el, cu setos suflet de jertfă și cu vie grijă pentru pacea, sănătatea și mântuirea lui.

Mă adresez acum de-abia, pentru că m'am silit singură, să pătrund și să deslușesc bine care sânt păsurile și nevoile lui.

Vreau, din ceasul acesta, luând pildă dela vrednicele și milostivele Domnițe din trecut, dela Toți câți s'au ostenit și se ostenesc pentru viața și izbăvirea poporului și în deosebi dela Aceia care este astăzi Icoana noastră a tuturor, Maria, Doamnă și Regină a României, să spriin și să lupt pentru tot ce ajută la înlătura suferinții celor mulți.

De când trăește în inima mea, inima nobilă și dăruitoare a acestui popor, gândurile lui sânt gândurile mele, lupta lui e lupta mea, aspirațiile lui sânt năzuințele și temelul întregului meu suflet.

Cu nespuse durere am văzut că cel mai greu păs al nostru e copilul, că pierderea noastră cea mai mare e viața lor, e rărirea populației prin mortalitatea copiilor.

Aceea ce clădește un stat și-i dă putere și durată e populația lui, e desimea oamenilor, e sănătatea lor. Pentru aceasta, toate silințele noastre, tot avântul sufletelor culturale, toată trudirea celor ce călăuzesc și învață trebuie să ducă la sporirea și întărirea elementului nostru de baștină.

Răsboiul a rârît și a slăbit populația. Boalele cosesc fără milă. Sărăcia de după răsboi le întinde mereu; nici buruiana nu cutropește așa de iute țarina nelucrată. Ottica înflorește, iar la țară, mortalitatea copiilor crește înspăimântând gândul. O statistică arată că în vechiul regat mor în fiecare an peste 150.000 de copii; un răsboi nu nimicește mai multe vieți. Trei sferturi din morții noștri sânt copii. Toți aproape pier cu zile. Cine-i caută; cine-i vede! Mamele sânt istovite de muncă, pentru că ele duc toată povara și apăsarea vieții.

E adevărat că țara noastră a fost în truntea tuturor cu nașterile copiilor, dar tot în frunte sântem astăzi cu mortalitatea lor.

Trebue deci, cu orice preț, cu orice sacrificiu și trudire, să păstrăm și să chivernisim viața copiilor. Această viață e marea zestre a României, și câtră ea se duce întâiul meu gând de jertfă și de muncă.

Tot ce s'a făcut și se face, toată osteneala bunelor noastre românce, toată grija și silința asistenței statului nu pot să prididească încă boalele, răul și neștiința de pretutindeni. E nevoie, pentru aceasta, de toată truda și ajutorul obștesc.

Drept aceea, doresc și Eu, să ridic în capitala țării un mare spital pentru căutarea și vindecarea copiilor, ori de unde ar veni și ori ai cui ar fi; doresc apoi să leg de acest așezământ o școală practică de infirmiere, și să înființez cât mai multe echipe ambulante pentru asistența sanitară la țară.

Sânt trei opere de osteneală și de nespuse jertfe bănești.

Eu aduc otrandă grija, nepregetarea și dinarul meu, dar fac un călduros apel și câtră țară, câtră toți câți au și pot să ajute. Mă gândesc la cât pot să facă neobositele noastre doamne, preoții în biserică și în activitatea lor misionară, învățătorii, ofițerii, șefii autorităților administrative și poporul însuși, din dărnicia și mila lui firească.

E întâia mea rugămintă câtră țară și o fac din suflet pentru sufletul ei, pentru copiii noștri, ai tuturor.

Fiecare ofrandă, mare sau mică, e socotesc ca o putere cerească pentru păstrarea vieții unui copil.

Elena

Principesă Moștenitoare a Tronului României
Din Palermo/1923.

Orce danie se va depune la Banca Națională a României și la sucursalele ei pe numele «Pentru fondul A. S. R. Principesa Elena». Cu fiecare danie se va înainta și lista de numele și adresa dăruitorilor.

Alte lămuriri în legătură cu aceasta, se vor cere dela Cancelaria Palatului Princiar. Șoseaua Kiseleff.

Nr. 1656.

Oficial**Cătră toate oficiile protopopești și parohiale din arhidieceză.**

Aiteța Sa Regală, Domnița Elena, soția moștenitorului de tron se adresează cătră toată suflarea din țară invitându-o să contribuie cu obolul său la înfăptuirea unui spital în capitală pentru căutarea și vindecarea copiilor bolnavi, pentru înființarea unei școli de infirmiere și înzăbărire a unei echipe ambulante pentru asistența sanitară la țară.

Dela înălțimea situației Sale de viitoare regină vede gingașii copilași secați de boale, mișcată de dragostea lor, vrea să pue stavilă pericolului național înființând creștineștile așezăminte.

Preoțimea să citească în biserică apelul domniței, publicat în alt loc al ziarului și să întreprinză cu comitetul parohial o colectă din casă în casă, iar banii strânși să-i trimită Cassei consistoriale până la Înălțarea Domnului. Tabloul donatorilor se va trimite oficiului protopopesc, care va alcătui tabloul general din parohiile protopopiatului și-l va trimite la Consistor până la Rusalii.

Sibiu, 6/19 Martie 1923.

Consistorul arhidiecezan.**Propaganda sectelor**

(x) Vie și întinsă propagandă a început, în satele Ardealului, secta religioasă a anabapțiștilor. Parte însemnată dintre misionarii acestei secte sânt *maghiari*, trimiși din Ungaria, pentru a răspândi între români idei și obiceiuri anabapteste.

Ori cât de mult dorim să respectăm credința intimă a fiecărui individ omenesc din țara românească atât de tolerantă, sântem datori în acelaș timp să ne gândim și la credința noastră și la aspirațiile îndreptățite ale bisericii și neamului românesc.

Fiecare popor din această țară are libertate deplină să-și desfășoare calitățile de credință religioasă în cadrele drepturilor ce le acordă statul. Dar, nici un stat nu poate să ocrotească sectele religioase, care primejduesc, prin a lor propagandă, ființa lui națională, încercând a-i slăbi razimul cel mai puternic care la noi este: biserica românească.

Misionarii anabapțiști, cu îndemnurile lor de a nu pune mâna pe armă de foc, nu urmăresc alt scop decât să ne desarmeze cât mai mult, — ear în schimb vecinii noștri dela apus mai ales să se înarmeze.

Indivizi sosiți la noi de peste Tisa, fac slujba *ebredistilor* dela Budapesta, va să zică a unșurilor cari zic că «se deșteaptă». Cum se deșteaptă, s'a văzut tocmai acum, când până și în *bibliile* ce le trimit din Ungaria străcoară versuri pentru pregătirea «viitorului război», de care visează în «patriotică» aprindere și în neînfrănată ură și dispreț ce ne poartă, dar și în reputința lor de a *munci* cu cinste ca să trăiască în condițiile firești de care, după câteva sute de ani, s'au învrednicit.

Ceice stau, cu voce sau fără de voce, în serviciul acelor vrășmași nempăcați ai bisericii noastre și ai românismului, n'au cuvânt d'a se stabili, cu învățăturile lor, în țara desrobită, pentruca din nou să-i pregătească jugul.

Nr. 2162 Școl.

Notificare

Ministerul instrucțiunii publice, licvidatorul directoratului general din Cluj, prin ordinul circular Nr. 1000/923 a dat îndrumări folositoare, în ce privește cultura pomilor și în ce privește sărbarea arborilor și a păsărilor de cătră tinerimea școlară. În conformitate cu dispozițiile consistoriale din anii precedenți nu putem decât să recomandăm organelor noastre subalterne, ca să sprijinească cu toată căldura aceste îndemnuri și îndrumări prețioase, potrivite a da avânt vieții economice și a trezi sentimente etice și estetice în lumea sufletească a credincioșilor noștri dela sate.

Sibiu, din ședința consistorului arhidiecezan, ca senat școlar, ținută la 13/26 IV 1923.

Consistorul arhidiecezan**Hirotonirea**

I. P. C. Sale Lucian Triteanu, ales episcop de Roman, întru arhieru se va îndeplini Duminecă în 23 Aprilie (6 Mai) a. c. în biserica mitropoliei din București prin I. P. S. Sa mitropolitul primat Miron, I. P. S. Sa mitropolitul nostru Nicolae și mai mulți ierarhi din vechiul regat.

Restaurarea mănăstirii Cernica

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat Miron face următorul apel, pe care îl recomandăm călduros atențiunii tuturor credincioșilor bisericii:

Consiliul dela conducerea mănăstirii Cernica, a cărei clădire principală a căzut flăcărilor mistuitoare, cauzând pagube de câteva milioane, a hotărât a apela la dărnicia bunilor credincioși, ca să le sară în ajutor cu creștinescul lor obol.

Noi aprobăm acel apel, rugând și din parte-ne pe toți românii cu dare de mână să contribuie, din ce li-a dat Dumnezeu, pentru restaurarea acelei mănăstiri; căci deși mănăstirile noastre de când au sărăcit, lasă multe de dorit față de frumosul lor trecut, totuși ele sânt cele mai grăitoare așezăminte, care ne leagă de trecutul nostru, care ne fac tuturor un mare serviciu, aducându-ne aminte că nu în vanare după vesnice bunătăți materiale și plăceri ușoare culminează misiunea omului, ci în jertfa pentru binele obștesc și în slujirea idealurilor superioare. Ear mănăstirile noastre au început din nou a se întoarce pe calea progresului și îndelnicirilor lor tradiționale. La Cernica chiar, o tiparniță din nou instalată și-a început munca sa culturală. Durere însă, că și localul, deplin aranjat, destinat pentru vreo 20 orfani de război, cari să învețe ca ucenici arta tipografiei, încă a ars. Cum înaintașii noștri au putut întemeia în jurul Bucureștilor mănăstirile: Pantelimon, Mărcuța, Plumbuita, Samarcășești, Pasărea, Cernica, doar cei de azi vor putea restaura după cuviință Cernica arsă, de care pe atâția inși li leagă pioase amintiri și mormintele scumpe ale celor ce odihnesc în cimitirul ei.

Orice persoană cu drag de biserică poate lua inițiativa în cercul său a strânge ofrande, care apoi se vor vărsa la Sf. Mitropolie în listele oficiale.

Dumnezeu să răsplătească tuturor dinarul oferit.

Miron Cristea
Mitropolit Primat.

Știrile zilei

Știre personală. I. P. S. Sa Mitropolitul nostru *Nicolae* a plecat în 4 Mai n. la București.

Principele Carol în Ardeal. A. S. R. Principele moștenitor a venit Duminecă la Cluj și a trecut în revistă cercetașii din acel oraș. Principele a promis sprijinul său mișcării sportive din Ardeal. Cu prilejul acestei vizite presa ungurească clujană exprimă loialitatea poporului maghiar ardelean față de dinastia română. Luni a fost recepție la universitate, unde prințul a sosit la ora 11. Mai întâi s'a prezentat P. S. Sa episcopul Nicolae, aducând omagiul în numele bisericilor din oraș. A mai vorbit rectorul universității și un student. Prințul răspunde mulțumind.

Cursuri. Ministerul instrucțiunii a dispus înființarea de cursuri pentru învățarea limbii române, în Ardeal, la care să ia parte învățătorii dela școalele minoritare, care nu știu limba română. Cursurile se vor ținea în fiecare Duminecă după amiază, în centrele ce se vor găsi mai potrivite.

Inmormântarea osemintelor unui erou. La retragerea trupelor române din Brașov, în toamna anului 1916, unul dintre românii brașoveni, care s'a expus mai mult pentru cauza națională, a fost *Vasile Olteanu*. În ziua de 27 Septembrie v. 1916 a fost ridicat de patrulele maghiare și omorât în modul cel mai barbar. Ministerul de război a dispus acum desgroparea osemintelor martirului Vasile Olteanu și inmormântarea lor cu toate onorurile militare în cimitirul eroilor

dela biserica de pe Tocile din Brașov. — Prisionierii unguri internați la 1918 în tabăra din Brașov, au dat următoarele relațiuni asupra barbariei cu care s'au purtat trupele maghiare față de Vasile Olteanu: «Fiind închis, a fost bătut și dus afară, pe drumul cătră Săcele, lângă fabrica de ciment. Acolo a fost legat de o țepă, din nou bătut și lăsat legat trei zile fără mâncare. Soldații din toate trupele inimice cari treceau pe acolo cătră Predeal, aflând de faptele și serviciile aduse armatei române de cătră Vasile Olteanu, îl scuipau și băteau. După chinuri de trei zile și-a dat suflul. Mort și legat de țepă, era încă maltratat și ciuruit de gloanțe. Au făcut apoi o groapă, unde l-au aruncat și astupat».

Ziua de 1 Mai. Muncitorii din Sibiu și din alte centre ale țării au sărbătorit ziua de întâi Mai prin întruniri ocazionale și sărbări câmpenești. Serbările au decurs în ordine, favorizate de cer senin și căldură neobișnuită la începutul lui Mai.

Cununie. Nicolae Iosif și Melania Vasu anunță cununia lor religioasă ce se va celebra Duminecă în 6 Mai a. c. la ora 5 p. m. în biserica catedrală din Sibiu.

Problema religioasă. Dl Dartigue, profesor de filozofie la Geneva (Elveția) a ținut de curând două conferențe interesante la «Fundatiunea Carol» din București despre Problema religioasă. Știința și religia — spune conferențiarul, — nu sânt doua dușmane. Ambele sânt două credințe cu scopuri absolut deosebite: prima cercetează lucrurile la o suprafață relativă, cealaltă caută să le pătrundă. Este mare greșală că unii se servesc de știință ca să dărâme religia, după cum s'a făcut în trecut eroarea de a căuta să se stavilească știința. Dl prof. Dartigue încheie conferința viu aplaudată arătând că este o adevărată nebunie dușmănia dintre religie și știință, ambele neînchipuit de mari și de neînvinși. În a doua conferință dl prof. Dartigue a vorbit despre valoarea lui Hristos pentru un intelectual modern; arată că omenirea a progresat uimitor în domeniul științei, dar că în domeniul frumosului și al moralei sântem în decădere. Hristos a reprezentat cea mai desăvârșită forță morală pe care a avut-o omenirea. El ne-a făcut să simțim fraternitatea, iubirea. Intre progresul științelor și învățătura lui Hristos nu poate exista nici o prăpastie. Umanitatea progresa, ca și științele. Spre a cunoaște pe Hristos, omul trebuie să caute să l pătrundă din evanghelie. — Conferențiarul a fost viu aplaudat de un foarte numeros public.

Orele oficloase la administrația financiară Sibiu, la circumscripția I de percepere urbană Sibiu, la circumscripția de percepere Turnișor cu sediul Sibiu, din 1 Mai 1923 începând sânt statorice dela 7—1 ore. Cassieria centrală și a percepțiilor din palatul financiar sânt deschise pentru public dela 7—11¹/₂ ore.

Anul bolșevic de 60 de săptămâni. În lipsă de idei mai bune și în legătură cu tendința bolșevicilor de a desființa sărbătorile, profesorul Stepanov din Moscova, a înaintat sfatului comisarilor poporului proiectul pentru reforma calendarului. După acest proiect, anul calendaristic va fi împărțit în 60 de săptămâni de câte 5 zile. La aceste se adaugă 60 Luni, cari vor fi decretate zile de sărbătoare, în locul Dumnicilor creștine. Afară de acestea, vor mai fi cinci sărbători comuniste.

Mișcări culturale și economice în comuna Moardăș, din plasa Agnita, jud. Târnava-mare. Comuna Moardăș locuită de sași și români este situată la marginea județului și a plasei, nu de parte de «Valea Buii» și castelul lui «Mihai Viteazul», căci după cum spun amintirile purtate din grai în grai, pe aici și-a avut drumul viteazul domn la înaintarea sa spre inima Ardealului. Locurile acestea sânt deci istorice. În această comună s'au prezentat în 19 Aprilie a. c. mai mulți oficianți ai plasei Agnita în frunte cu administratorul plasei dl Eug. Munteanu. S'a prezentat atunci comisiunea pentru examinarea vitelor plasei, medicul veterinar și un membru al comisiunei care până acuma fusese un sas, iar acuma este un român. A mai fost chemat aici inspectorul drumurilor din plasă, pentruca în înțelegere cu dl primpretor să ia măsuri pentru îndreptarea drumurilor neglijate în partea aceea de un timp încoace; a fost aici și șeful secției de jandarmi din plasă pentru a se convinge de ordinea și siguranța de pe aici, iar dl subrevizor Șerban a cercetat cu o zi mai

Înainte scoalele din ținutul acesta. Pentru că poporul să tragă folos pe urma acestor vizite; s'a aranjat seara o adunare cu care ocaziune au vorbit funcționarii mai sus pomeniți, fiecare din domeniul și cunoștințele sale și adevărat: dl Vecerzan membru în comisiunea examinatoare și dl medic vet. al plasei Zikeli au vorbit pe larg și la înțeles despre însemnătatea creșterii vitelor la noi și ferirea lor de boalele contagioase. Dl comisar de drum Baliga a stăruit pentru repararea drumurilor din plasă, căci comunicație bună numai pe drumuri bune se poate face. Despre însemnătatea miliției, poliției, siguranței și a ordinii în țară a vorbit dl șef de jandarmi Joscianu. De sigur că atențiunea, dată de acești domni acestei comune, a produs mulțămire în popor căruia îi dorim propășire și înaintare, iar dlor mulțămire.

De pe Valea Buii

Publicațiune. În ziua de 7 Mai a. c. se va ținea examen de conducători de automobile și de autocamioane la prefectura poliției orașului Sibiu. Cei interesați sânt invitați a-și înainta documentele necesare.

Poșta redacției

M. Blai. Organul dv. de acolo ne acuză de «rea credință» în scrisul nostru. E liber s'o facă. Pe noi nu ne atinge învinuirea, mai ales când știm că reprezentanți responsabili ai bisericii unite au recunoscut obiectivitatea și buna credință ce ne conduce în lucrările ce publicăm.

Nr. 363/1923

(54) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante **Suplac**, de clasa III, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român». Emolumentele sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea salariului dela stat și pământul de eclezie căpătat prin reforma agrară.

Doritorii de a ocupa această parohie să-și aștearnă rugărilor înzestrate cu documentele în regulă subsemnatului oficiu protopresbiteral în termenul deschis, iar pe lângă observarea dispozițiilor regulamentare să se prezinte în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Cetatea de baltă, la 3/16 April 1923. Oficiul protopopesesc ort. rom. al tract. Târnava în înțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Nicolae Todoran,
protopop.

Nr. 107/923

(53) 1—3

Concurs

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de cl. III **Vâlcelele-bune**, în protopresbiteratul Hațeg, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Concurenții sânt poțitiți a-și înainta cererile provăzute cu documentele necesare subsemnatului oficiu în termenul arătat și a se prezenta în comună spre a face cunoștință cu poporul. Hațeg, în 3/16 April 1923.

Oficiul protopresbiteral ort. rom. al tract. Hațeg în înțelegere cu comitetul parohial.

Dr. C. Popescu,
protopop.

Nr. 553/922

(52) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de cl. III. **Soporul de Câmpie**, se publică concurs cu termen de 30 zile dela întâia inserțiune în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. referitoare la întregirea venitelor dela stat. Locuință și supraedificate în natură, 40 jug. porțiune canonică.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile concursuale instruite în ordine oficiului protopresbiteral din Turda, în termenul deschis, stându-le în voie a se prezenta în parohie spre a celebra, cuvânta și a lua contact cu poporul.

Turda, 4 Decembrie 1922.

Oficiul protopresbiteral în înțelegere cu comitetul parohial.

Iovian Murășan,
protopop.

Redactor responsabil: Dr. George Proca.

Nr. prot. 196/1923

(62) 1—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante de cl. III **Veseud**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima apariție în «Telegraful Român».

Venitele sânt cele satorite în coala B) pentru întregirea dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele necesare să se înainteze subscrisului.

Concurenții cu prealabila incuviințare a protopresbiterului să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică din parohie spre a cânta și predica, eventual a și celebra.

Agnita, în 12 April 1923.

În înțelegere cu comitetul parohial:

Ioachim Munteanu,
protopop.

Nr. 70/1923.

(61) 1—2

Edict de licitație

Comitetul parohiei ort. rom. din **Borgobistrița**, județul Bistrița-Năsăud, dă în întreprindere în cale de licitație publică lucrările de construire ale unei nouă biserici și invită pe antreprenorii cu calificarea cerută pentru clădiri publice de rang superior, cari doresc a lua parte la această licitație ca până în ziua de 21 Mai a. c., ora 12 a. m. să-și înainteze ofertele în scris sigilate și provăzute cu vadiu de 100.000 lei în numerar, în hârtii de valoare ori libele de bancă acceptabile, la comitetul parohial din Borgobistrița. — Licitația se va ținea în aceeași zi la 3 ore a. m., vadiul se va extrada celui încredințat numai după terminarea și colaudarea lucrărilor, iar celorlalți reflectanți imediat după hotărâre.

Comuna bisericească prestează material de piatră, lemn rotund nelucrat, năsip și prundiș, schele, scânduri, lațuri, dulapi și loc pentru facerea cărămizii.

Planurile, proiectul de deviz în alb și condițiile speciale pentru executarea lucrărilor se pot vedea la oficiul parohial ort. rom. din Borgobistrița.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a încredința cu executarea lucrărilor, fără considerare la prețuri și condiții de ofertare, pe acela dintre minuserferenti, care va prezenta mai multă garanție de soliditate, cu adausul că materialul oferit de comuna bisericească, aflându-se corespunzător, întreprinzătorul este obligat a-l primi în prețul din divizul satorit.

Pentru participare la licitație spese nu se lichidează reflectanților.

Borgobistrița, 21 Aprilie 1923.

Comitetul parohial:

Aurel Monda m. p., **Vasile Hangan m. p.,**
președinte notar

Nr. 124/923.

Văzut:

Grig. Pletosu
protopop

(43) 3—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Criș**, cu filiile Cloașter și Meșindorf, protopresbiteratul Sighișoarei, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh, sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh sânt poțitiți a-și înainta cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și a se prezenta în comună spre a cânta, predica, eventual a liturghisi.

Sighișoara, la 21 Martie 1923.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Sighișoara în înțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Muntean,
adm. protop.

„ALBINA“ institut de credit și de econ., Sibiu

Aducem la cunoștința dlor acționari ai Institutului nostru, că am început preschimbarea titlurilor provizorii cu acțiuni definitive de Lei 500— nominalul, adecă pentru 5 acții vechi, una nouă.

Depunerea titlurilor provizorii se poate face atât la Centrală, cât și la oricare din Sucursalele noastre.

Acei acționari cari nu posed un număr de acțiuni divizibil cu 5, pot procura prin noi acțiunile necesare pentru complectare, pe cursul de emisiune de Lei 180—.

(57) 2—3

Direcțiunea.

Nr. 124/1913

(42) 3—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei de clasa a III **Cuștelnic**, din protopresbiteratul Târnava, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuțiunile împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru întregirea dotațiunii dela stat.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, ear concurenții, cu prealabila incunoștințare, se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică spre a cânta, cuvânta, sau a celebra.

Cetatea de baltă, 5 Februar 1923.

Oficiul protopopesesc ortodox român al tractului Târnava.

Nicolae Todoran,
protopop.

Nr. 350/923

(48) 2—3

Concurs repetit

Pentru întregirea parohiilor de cl. III **Lăzești și Valea-Verde**, din protopresbiteratul Câmpeni, se escrie concurs.

Concurenții își vor înainta cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu, în termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Retribuțiunile împreunate cu postul de paroh sânt: cele fasonate în coala B., apoi salariul, gradațiile și adausul de scumpete satorite de ministerul cultelor, conform calificățiunii și a anilor de serviciu ai parohului.

Candidații înainte de alegere se vor prezenta în parohie, pentru a face cunoștință cu poporul, a cuvânta, cânta sau celebra.

Oficiul protopresbiteral ort. român, în înțelegere cu comitetul parohial.

Câmpeni, 15 Martie 1923.

Iosif Gomboș
protopop

Nr. 97/923

(44) 3—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de paroh din parohia **Dăbârlău**, de clasa II, protopresbiteratul Oituz, să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în «Telegraful Român».

Emolumentele împreunate cu acest post sânt cele fasonate în coala B. pentru venitele dela stat.

Cererile se vor înainta subsemnatului oficiu protopopesesc, ear concurenții cu observarea dispozițiilor regulamentare se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică.

Intorsura-Buzău, 27/II 1923.

Oficiul protopopesesc ort. român al Oituzului.

G. Neagoviciu-Negoescu,
adm. protopop.

(49) 2—3

Concurs

Pentru întregirea parohiei vacante **Apața**, protopresb. Sf. George, se publică concurs cu termen de 30 zile.

Emolumentele sânt cele fasonate în coala B. Concurenții își vor înainta petițiile în regulă oficiului protopresbiteral Sf. George în termenul deschis, având a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sârbătoare, a celebra sf. liturghie și a face cunoștință cu poporul.

Intorsura-Buzău, 1 Martie 1923.

În înțelegere cu comitetul parohial

George Neagoviciu-Negoescu
protopop

Editura și tiparul Tipografiei arhidiecezane.